

تحلیل شاخص‌های مدیریت شهری در ابعاد جهانی‌شدن در مناطق شهری اصفهان

امیر زاهدی یگانه^۱، احمد خادم‌الحسینی^۲، *رضا مختاری ملک‌آبادی^۳

۱. مدرس دانشکده معماری و شهرسازی، واحد خوراسگان، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان، ایران.

۲. دانشیار گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف‌آباد، ایران.

۳. دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۸ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۲/۱۷

Analysis of Urban Management Indicators in the Dimensions of Globalization in Urban Areas of Esfahan

Amir Zahedi Yegane¹, Ahmad Khademolhosseini², *Reza Mokhtari Malekabadi³

1. Teacher of Department of Architecture and Urban Planning, Khorasgan Branch, Islamic Azad University, Esfahan, Iran.

2. Associate Prof. of Geography Department, Islamic Azad University, Najafabad, Iran.

3. Associate Prof. of Geography Department, Payam Noor University, Tehran, Iran.

Received: 28/12/2016

Accepted: 07/05/2017

Abstract

The aim of this study was to compare the average of urban management indices in the dimensions of globalization on physical and human resources of Esfahan. The research method was analytical-comparative and has been performed using a researcher-made questionnaire. The statistical population of the study was experts in urban areas of Esfahan municipality. In order to analyze the data, SPSS software and CSPP test were used. According to the results, the highest ranking urban management indicators with regard to globalization on the body and the changing city of Esfahan, were the six municipalities while the other five municipalities in the region were the lowest.

Keywords

Globalization, Urban Management, Esfahan.

چکیده

هدف از مطالعه حاضر مقایسه میانگین شاخص‌های مدیریت شهری در ابعاد جهانی‌شدن بر کالبد و کاربری رو به تغییر شهر اصفهان می‌باشد. روش تحقیق تحلیلی - مقایسه‌ای است و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته انجام پذیرفته است. جامعه آماری تحقیق متخصصین و کارشناسان شهری مناطق ۱۵گانه شهرداری اصفهان بوده‌اند. جهت تحلیل داده‌های به‌دست آمده، از نرم افزار SPSS و آزمون CSPP استفاده گردید. طبق نتایج به‌دست آمده بالاترین رتبه از نظر شاخص‌های مدیریت شهری در ابعاد جهانی‌شدن بر کالبد و کاربری رو به تغییر شهر اصفهان، منطقه شش شهرداری و منطقه پنج شهرداری پایین‌ترین رتبه را به‌دست آوردند.

واژگان کلیدی

جهانی‌شدن، مدیریت شهری، اصفهان.

مقدمه

در دو دهه اخیر، «شهرهای جهانی»^۱ یا «شواهدی از شکل‌گیری شهرهای جهانی»^۲ در کشورهای در حال توسعه ظاهر شده‌اند. این شهرها به کسب جایگاه جهانی به سبب نقش خود در هماهنگ کردن یکپارچگی اقتصادهای ملی در قالب اقتصاد جهانی و غالباً قرار گرفتن در مرکز شهر - منطقه‌های جهانی، گرایش دارند. آنها تبدیل به جایگاهی برای دفاتر مرکزی شرکت‌های تولیدی فراملیتی و مؤسسات خدماتی تولیدی شده‌اند که تولیدات کارخانه‌ای و به‌طور فزاینده خدمات صادرات محور را در مناطق کلانشهری گسترش یافته خود، هدایت می‌کنند. توجه به نقش این شهرها به‌عنوان مکان‌ها و مراکز فرماندهی و کنترل و نیز هماهنگی و هدایت جریان‌ها منجر به طرح سؤال‌هایی در رابطه با مفاهیم و معانی این عملکرد برای توسعه آنها شده است.

شهرها در نتیجه جهانی‌شدن اقتصاد، روابط انسانی، جریان‌های فرهنگی و دانسته‌های فردی دچار تحولاتی می‌شوند که شدت و ضعف آنها متناسب با میزان پیوستگی شهرها با جریان جهانی شدن، متفاوت است. تأثیرات جهانی شدن بر شهرها منجر به ظهور الگوی جدیدی از شهرنشینی در دهه‌های اخیر در دنیا شد که با خصیصه عملکرد جهانی در زمینه‌های اقتصاد، فرهنگ، سیاست و شیوه‌های جدید زندگی، از اشکال شهرنشینی گذشته متمایز می‌شود. به خاطر جهانی‌شدن، مردم در نقاط مختلف دنیا - حتی اگر نخواهند - ارتباط بیش‌تری پیدا کرده‌اند. صورت جریان اطلاعات و سرمایه بیش از هر زمان دیگری است و علت آن همان جهانی‌شدن است. محصولات و کالاهایی که در بخشی از جهان موجود است به راحتی در تمام نقاط قابل دسترسی است، ماهواره، تلویزیون و اینترنت مرزهای فرهنگی را درنور دیده‌اند و شرکت‌های تفریحی جهانی در حال شکل دادن به عقاید، تصاویر و حتی رویاهای مردم عادی در سراسر دنیا هستند.

مطالعه تأثیرات جهانی شدن بر شهرها موجب شکل گرفتن نظریه جدیدی در چند دهه اخیر در مطالعات شهری شد که از آن به نظریه شهر جهانی نام برده می‌شود. این نظریه مبتنی بر شناخت تأثیرات جهانی‌شدن بر شهرها و نقش‌آفرینی آنها در فرآیند جهانی شدن است. روند جهانی‌سازی و واکنش‌های ملی محلی به آن، برآیندهای مهمی را در مدیریت شهری در پی داشته است. این روند فرصت‌های زیادی را برای توسعه شهری ارائه کرده و در کنار آن چالش‌های خاصی را برای شهرداری‌ها

پدید آورده است. این مسئله پیوند تنگاتنگی با شناسایی فرصت‌های برآمده از مزایای رقابتی موجود و ایجاد مزایای رقابتی جدیدی دارد که شهرها را توانا می‌کند تا در راستای منافع خودشان به بهره‌برداری و پایش بهتر روند جهانی بپردازند. به نظر می‌رسد بقاء در فرآیند جهانی‌شدن و استفاده بهینه از فرصت‌ها و تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها، مستلزم یک برنامه‌ریزی منسجم و قابل انعطاف در برابر تغییرات جهانی است تا حدی که تغییرات جهانی، جریان برنامه‌ریزی را دچار شکنندگی و شکست نکند و از این تغییرات بتواند برای ایجاد فرصت استفاده نماید.

شهر اصفهان با توجه به موقعیت ویژه‌ای که به واسطه شرایط خاص در عرصه ملی و جهانی به‌عنوان پایتخت فرهنگ و تمدن ایران اسلامی کسب کرده است و اکنون باید تلاش شود که به واسطه موقعیت و جایگاه جهانی که دارد، نسبت به شهرهای دیگر، دارای اثرگذاری بیش‌تری باشد. به همین دلیل به‌عنوان نمونه موردی جهت بررسی میانگین شاخص‌های مدیریت شهری در ابعاد جهانی‌شدن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

بیان مسئله

پیکره کار جهانی‌شدن همواره در حال گسترش و بسط یافتن است. جهانی‌شدن در شهرها و قالب شهری اتفاق می‌افتد. فرآیند های جهانی به تغییراتی در شهر و کارکرد شهری منتهی می‌شود و جهانی‌شدن را موقعیت می‌بخشد. حرکتهای جدید و معاصر شهری، توصیف فضایی جهانی‌شدن هستند. در حالی که تغییرات شهری پروسه‌ها و روندهای جهانی‌سازی را دوباره شکل داده و اصلاح می‌کنند.

جهانی‌شدن تأثیرات عمیقی بر کالبد شهرها نیز بر جای می‌گذارد، به ویژه که این جریان به پیدایش شهرهای موسوم به شهرهای جهانی منجر شده است. مانند شهرهای نیویورک، لندن و توکیو؛ بنابراین سیستم جهانی ایجاد تولید، فروش، اداره امور مالی، ارتباطات از راه دور، فرهنگ و سیاست‌ها به شکل فضایی در درون یک شبکه جهانی از شهرها بیان شده است.

یکی از محدودیت‌های روند جهانی‌شدن، نبود مدیریت واحد در کشور و نیز در کلان شهر اصفهان می‌باشد. بنابراین بررسی و نقد تغییرات و تجدید ساختارهای کالبدی شهرها در یک مقیاس جهانی، یک پیش نیاز برای درک تغییرات شهری در سراسر دنیا می‌باشد. در واقع بررسی و مطالعه تأثیر متقابل و پویای جهانی‌شدن و نیروهای منطقه‌ای در شهرهای خاص، پیشرفت مهمی در تحقیقات شهری معاصر محسوب می‌گردد.

بنابر آنچه مطرح گردید، هدف از پژوهش حاضر تعیین میانگین

1. World/Global Cities
2. Evidence of World/ Global Cities Formation

نمادینی که به نظر می‌رسد بیرون از کنترل فرد یا گروه ملموسی باشد، کشیده می‌شود.

۲. جهانی شدن در بر گیرنده فرو ریختن عام‌گرایی است. رشد شتابان جهانی شدن با در هم شکستن زمان و مکان سبب شده تا جداسازی‌هایی همچون «گمین‌شافت» و «گزل‌شافت»، حوزه‌های عمومی و خصوصی، کار و خانه، نظام و زندگی دیگر به کار نیایند.

۳. جهانی شدن در بر گیرنده «پدیدارشناسی فشرده‌گی» است. این پدیدارشناسی به زمان و مکان باز می‌گردد، و جهانی شدن حذف پدیدارشناختی مکان و فراگیر شدن زمان است.

۴. پدیدارشناسی جهانی شدن، بازاندیشانه است. ساکنان کره زمین، خودآگاهانه خود را با جهان به‌عنوان یک کل سازگار می‌سازند.

۵. جهانی شدن روابط دوسویه همه پیوندهای اجتماعی - فردی را در بر می‌گیرد.

۶. جهانی شدن دست کم با نوسازی هم‌زمان است (واترز، ۱۳۷۹: ۱۴).

گیدنز در ساده‌ترین تعریف جهانی شدن را «به همبستگی» می‌داند. یعنی زندگی کردن در دنیای جهانی‌تر یعنی زندگی در دنیایی به هم وابسته‌تر که در آن رخدادهای یک سوی جهان به‌طور مستقیم بر وقایع سوی دیگر آن تأثیر می‌گذارد (گیدنز، ۱۳۸۴: ۵۸).

مک‌گرو^۴ جهانی شدن را تشدید صرف پیوند متقابل جهانی می‌داند. پیوندهای مورد اشاره مک‌گرو، شامل پیوندها و روابط اجتماعی و ساختاری است. مانند افزایش عبور کالا و اطلاعات مردم و سرمایه‌ها و موجودیتی نسبتاً جدید مثل نظام حمل و نقل سریع بین‌المللی و کوتاه شدن مبادله پیام‌ها از طریق پیام‌رسانی الکترونیکی (مک‌گرو، ۱۳۸۳: ۲۷۱).

شولت^۵ با رجوع به ادبیات معاصر پنج تعریف کلی از جهانی شدن ارائه می‌دهد:

۱. جهانی شدن به معنای بین‌المللی شدن: این تعریف رشد تبادل بین‌المللی و وابستگی بین کشورها را توصیف می‌کند و تعریفی جدید از روابط بین کشورها و جایگزینی اقتصاد بین‌المللی به جای اقتصاد ملی ارائه می‌دهد.

۲. جهانی شدن به معنای آزاد سازی: تعریف جهانی شدن در ارتباط با فرآیند حذف موانع تجاری و کنترل سرمایه است که از طرف دولت بر تحرکات بین کشورها تحمیل می‌شود. در این معنا، هدف ایجاد دنیای اقتصادی بدون مرز است.

۳. جهانی شدن به معنای همگانی شدن و یکی شدن: براساس این تعریف جهانی شدن فرآیند اشاعه کالاها، ایده‌ها و

شاخص‌های مدیریت شهری در ابعاد جهانی شدن بر کالبد و کاربری رو به تغییر شهر اصفهان می‌باشد؛ زیرا کلان‌شهر اصفهان نیز از این مقوله جدا نبوده و بایستی اثرات این پدیده بر آن بررسی شود تا بتواند با شرایط کنونی برای دستیابی به رده یک شهر جهانی خود را تطبیق دهد؛ بنابراین شناخت نوع تأثیرات جهانی شدن بر سیاست‌گذاری‌های برنامه‌ریزی و مدیریت شهری اصفهان که در قالب هدف فرعی زیر انجام می‌پذیرد:

- تعیین نقش مدیریت شهری در برنامه‌ریزی‌های کالبدی شهری اصفهان با توجه به فرآیند جهانی شدن.

مبانی نظری

تعریف جهانی شدن

از جهانی شدن به‌عنوان یکی از مهم‌ترین پدیده‌های زمان حاضر تعریف‌ها و تعبیرهای مختلفی ارائه شده است و اندیشمندان مختلف از جنبه‌های گوناگون به آن پرداخته‌اند. محققان از دیدگاه‌های گوناگونی درباره جهانی شدن بحث کرده‌اند که موجب تنوع تعریف‌ها و توصیف‌ها درباره این پدیده شده است. در این میان، رونالد رابرتسون^۳، «جهانی شدن» را به معنای در هم فشرده شدن جهان و تبدیل شدن آن به مکان واحد قلمداد می‌کنند (رابرتسون، ۱۳۸۵: ۱۲) و از نظر گیدنز جهانی شدن موجب پیوند مکان‌های دور از هم و تأثیرگذاری حوادث و رویدادهای سراسر جهان بر یکدیگر می‌شود (Perry; Maurer, 2003: 334).

مفهوم و مؤلفه‌های جهانی شدن

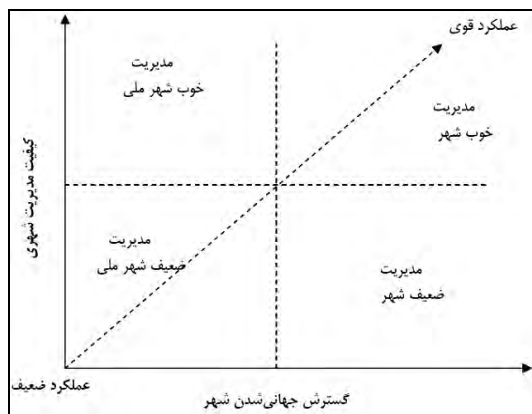
بر مبنای فرهنگ لغت اینکاتا «جهانی شدن، همگرایی و دموکراتیزه شده فرهنگ، اقتصاد و زیر ساخت‌های جهانی، از طریق سرمایه‌گذاری فراملی، افزایش میزان ارتباطات، فناوری اطلاعات و تأثیر نیروی بازار آزاد بر اقتصادهای سطوح محلی، منطقه‌ای و ملی است» (حافظ‌نیا و همکاران، ۱۳۸۸: ۴).

از نظر «ماری»، جهانی شدن «فرآیندی است که همانند پوشش و لایه‌ای بر روی جهان نمایان شده و فرهنگ‌ها، جوامع و اقتصادهای جهانی را به محض اینکه وارد آن می‌شود، همگن می‌سازد. در این فرآیند همه یکسان می‌شوند، مرزها اهمیت خود را از دست می‌دهند و فاصله‌ها از بین می‌روند» (Murray, 2006: 3).

واترز، جهانی شدن را در شامل شش مؤلفه عمده عمده می‌داند:

۱. جهانی شدن در بر گیرنده خطر و اعتماد است. در فرآیند جهانی شدن، افراد به اعتماد کردن به اشخاص ناشناخته، نیروها، هنجارهای غیر شخصی (بازار یا حقوق بشر) و به الگوهای مبادله

ارتقاء کیفیت زندگی شهری و ... سنجیده می‌شود؛ لذا این نیازها باعث شده روش سنتی مدیریت شهری دگرگون شود.

شکل ۱. کیفیت مدیریت شهری و گسترش جهانی‌شدن شهر

تأثیر جهانی‌شدن بر فرهنگ

امروزه فرهنگ به حوزه‌ای بسیار پیچیده و بحث‌آفرین تبدیل شده است، زیرا زمانی که فرهنگ‌های جهانی درون فرهنگ‌های محلی رخنه می‌کنند، پیکربندی‌های جدیدی ظهور می‌کند که هر دو قطب جهانی و محلی را در هم ترکیب می‌کنند (سحابی، ۱۳۸۹: ۲۰). جهانی‌شدن فرهنگی بیانگر فشارها بر جوامع محلی است. پیشرفت‌ها در حمل و نقل، فناوری اطلاعات و ارتباطات (سینما، ماهواره، اینترنت و ...) به راحتی دسترسی به آگاهی‌های جهانی و برخورداری از اطلاعات غیر رسمی دیگران را افزایش داده است. این تنوع تغییرات باعث حرکت سریع‌تر مردم و همگرایی فرهنگی، زبانی و به‌طور کلی، الگویی در موسیقی، پوشاک، تفریحات و مانند آن شده است. گیدنز این فرآیند را فشرده‌گی روابط اجتماعی جهانی می‌نامد که اتفاقات محلی تاثیر پذیرفته از رویدادهایی است که کیلومترها دورتر اتفاق افتاده است و برعکس آن نیز قابل مشاهده است (گیدنز، ۱۳۷۸: ۶۰).

تأثیر جهانی‌شدن بر مدیریت شهر

شهرها برای ادامه حیات، ناگزیر از ارتباطات فراملی و فراکشوری می‌باشند. گسترش این ارتباطات باعث گستردگی و پیچیدگی عملکرد شهرها نسبت به گذشته می‌گردد. یک عامل اصلی در تغییرات شهری، افزایش ارتباط و وابستگی شهرها به روندهای جهانی است. شهرها به‌طور فزاینده در معرض نفوذهای جهانی هستند، افزایش روندهای اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در مقیاس جهانی، پیش‌نیاز در تغییرات شهری در اطراف جهان است. در واقع بررسی کارکرد متقابل و پویایی نیروهای محلی و جهانی در برخی از شهرها مهم‌ترین موضوع مطالعات شهری معاصر تلقی می‌شوند (William, 1991: 87).

تجربیات به مردم سراسر دنیا است که می‌توان به اشاعه کامپیوتر، ماهواره و وسایل ارتباطی مثل تلفن همراه اشاره کرد.

۴. جهانی‌شدن به معنای غربی شدن یا مدرنیزه شدن: این تعریف جهانی‌شدن را به معنای نیروی پویایی می‌بیند، که در آن ساختارهای مدرنیته مانند کاپیتالیسم، صنعتی شدن و بروکراسی، بر دنیا چیره شده و فرهنگ‌های محلی را نابود می‌کند.

۵. جهانی‌شدن به معنای قلمرو زدایی یا توسعه ادغام قلمروها در هم و تبدیل آن به قلمرو واحد: در این تعریف جهانی‌شدن برهم‌زدن و برداشتن فضاها، محدوده‌ها و فاصله‌ها و مرزهای جغرافیایی است (شهیدی، ۱۳۷۶: ۲۰).

جهانی‌شدن را می‌توان فرآیند تشدید و تعمیق روابط جهان‌گستر و جهان‌گیر اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و هم‌چنین به منزله یکپارچه کردن بازارها، بخش‌های اقتصادی و نظام تولید مطرح کرد (هادیانی، ۱۳۸۴: ۴).

مدیریت شهری

روش مدیریت شهرها، سیاست‌های اقتصادی شهر، سلسله مراتب شهری، ارتباط کلان‌شهرها و جهان شهرها با همدیگر و با سایر نواحی شهری از جمله مسابلی است که تحت تأثیر فرآیند جهانی‌شدن قرار گرفته‌اند. پیامدهای جهانی‌شدن نشان می‌دهد که جهانی‌شدن به سیاست‌های تمرکززدایی منجر می‌شود؛ زیرا جهانی‌شدن با «محلی زدایی کردن شهرها» که نیازمند مقدمات مدیریت جدید است، ارتباط دارد (Savitch, 2002: 19). هم‌چنین در واکنش به جهانی‌شدن، دولت پاسخگویی را توسعه می‌دهند که به‌طور سنتی قدرت را به دولت محلی تفویض نمایند. نهادهای سیاسی و سیستم درونی دولت‌ها در واکنش به فشارهای خارجی تحت عنوان «جهانی‌شدن» دگرگون می‌شوند و مدیران شهری روش‌های جدید مدیریتی همگانی (مشارکتی) را جهت ارتقاء کارایی و تأمین تسهیلات ضروری در رده بالای اقتصاد جهانی (سیستم جهانی‌شدن) اعمال کرده و می‌پذیرند (Tsukamoto, 2004: 9).

جغرافیدانان و دانشمندان سایر علوم ضمن بررسی رابطه بین تغییر جهانی‌شدن و مدیریت شهری، بحث را توسعه دادند و استدلال کردند که روند رایج دگرگونی جهانی، تغییراتی در سازمان‌های مدیریت شهری را ایجاد می‌کند (Brenner, 1999: 433; Macleod, 1999: 456). این تغییرات نشانگر رابطه قوی بین جهانی‌شدن و مدیریت شهری می‌باشد (شکل ۱). مدیریت قوی شهری در عصر جهانی‌شدن، با معیارهایی نظیر میزان مشارکت مردمی، رعایت و اجرای حقوق شهروندی، توان جذب بیش‌تر سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی،

و فضا با این شهرها چه کرده‌اند (شوای^{۱۱}، ۱۳۷۵: ۲۹۸). از این نظر باید در اداره امور شهرها به مسائل و نکاتی که نتیجه آن به از بین بردن این فاصله‌ها می‌انجامد و مسائل شهرها را از درون مورد توجه قرار می‌دهد، توجه اساسی مبذول داشت. امروزه مدیریت شهری در جهان تحول اساسی یافته است و شهرها برای آن مدیریت می‌شوند که بتوانند رفاه و آسایش ساکنان خود را تأمین سازند (شیعه، ۱۳۸۲: ۴۷).

شهرهای امروزی ما و به ویژه شهرهای بزرگ با مشکلات عدیده‌ای رو به رو هستند. قوانین و ضوابطی که به منظور اداره شهرداری‌ها وجود دارد، به تحول و همزمان شدن با فناوری جدید نیازمند است؛ زیرا مدیریت شهری در عصر جهانی شدن با مفهوم جدیدی از مکان، فضا و فاصله رو به رو شده است. بعد فاصله به همان شکل قدیمی اهمیت خود را در اداره شهرهای جهانی و کلان‌شهرها در این دوره از دست داده است. پیشرفت‌های تکنولوژیکی و افزایش ارتباطات الکترونیکی تأثیر فضا و فاصله را تا حدود زیادی کم کرده؛ این اتفاق از دو جهت حائز اهمیت است:

۱. این فرآیند باعث افزایش راندمان و بهره‌وری مدیریت شهری در اداره شهرها خواهد شد؛ با ارائه رویکردهای نوین به مدیریت شهری امکان یافتن راه‌حل‌های بهینه اداره شهر را فراهم می‌کند.
۲. حذف یا کم‌رنگ شدن بسیاری مفاهیم اساسی هستی‌شناختی مانند مکان، فضا، فاصله و زیر پا گذاشتن مرز مکان و زمان که باعث بروز بحران‌های هویتی در شهرها می‌شود، چرا که شهروندان تجربه محدود و بی‌عمقی از رخدادها و فعالیت‌های شهری خواهند داشت. چنانکه دیوید هاروی با اشاره به فشردگی زمان و فضا معتقد است که در عصر رسانه‌های فراگیر، دلبستگی نه به ریشه‌ها که به رویه‌ها، نه به کار ژرف‌نگر که به تصویرهای به هم چسبیده شده، نه به رویه‌های پرداخت شده که تصاویر تقلیدی تحمیل شده، نه به ساخته‌های فرهنگی دارای انسجام که به احساسی درهم رفته از زمان و مکان است (پلاسا، ۱۳۷۳: ۱۵).

تعریف فضای شهری

فضای شهری به ترکیبی گفته می‌شود که از فعالیت‌ها، بناهای مختلف فرهنگی، اجتماعی، اداری، تجاری و مانند آن، عناصر و اجزای شهری به صورتی آراسته، هماهنگ، دارای نظم و البته با ارزش‌های بصری، سازمان‌یافته باشد. اگر خیابان یا میدانی واجد این خصوصیات باشد در زمره فضاهای شهری قرار می‌گیرد؛ در غیر این صورت برای عبور ماشین یا فلکه و تقاطعی برای دور زدن

شهرها در عصر جهانی شدن به شیوه‌ای جهانی اداره می‌شوند. در این راستا بسیاری فعالیت‌های بین‌المللی در مدیریت شهری آغاز شده که هسته آن برنامه مدیریت شهری (UMP)^۶ از (UNDP)^۷ است. این برنامه از سازمان ملل حمایت می‌کند. در واقع یک برنامه همکاری فنی برای پشتیبانی از شهرها و شهرک‌های موجود در حال توسعه به شمار می‌رود.

مرکز سکونتگاه‌های بشری سازمان ملل^۸ و بانک جهانی نیز با هدف کمک به شهرهای بزرگ و کوچک کشورهای در حال توسعه، حامی آن هستند (سعیدینیا، ۱۳۷۸: ۱۴۷).

فعالیت‌های این سازمان‌ها باعث شده مدیریت شهری در سطح محلی به صورت الکترونیک، با مدیریت شهری در سطح جهانی پیوند بخورد. در این زمینه می‌توان به استراتژی توسعه شهری (CDS)^۹ اشاره کرد که با حمایت بانک جهانی در سال ۱۹۹۹ با هدف رفع کاستی‌ها و نواقص رویه‌های سنتی تهیه طرح‌های مدیریت شهری در بسیاری کشورهای در حال توسعه و از جمله ایران در حال تهیه و اجرا است. شهرهای بندر انزلی، قزوین و شاهرود با همکاری بانک جهانی در حال تهیه این طرح هستند. همچنین می‌توان به پیمان خواهرخواندگی میان شهرهای مختلف دنیا اشاره کرد. این واقعیت‌ها نشان می‌دهد که ما در عصر جهانی شدن بر اثر گسترش اطلاعات و تکنولوژی ارتباطات با کاهش فاصله و ارائه تعریف نوین از مکان، فضا، دولت، شهر و شهروند رو به رو هستیم؛ پس مدیریت درست شهرهای ما متأثر از این تغییرات به شیوه‌ای محلی، ملی و جهانی و با تکیه بر پیشرفت‌های الکترونیکی و ارتباطی امکان‌پذیر خواهد بود.

بنابراین مدیریت شهری فقط در چارچوب نظارت بر حمل و نقل، ساخت و ساز، آبیاری و گسترش فضای سبز، تسطیح و آسفالت معابر و یا جمع‌آوری زباله و حفظ بهداشت شهری و نظایر آن‌ها روی نمی‌نماید؛ بلکه دامنه‌های آن گسترده‌تر از آن چیزی است که معمول شهرهای امروزی جهان شاهد آن هستند (شیعه، ۱۳۸۲: ۴۱).

به نظر لورد رایت^{۱۰}، شهرهای بزرگ جهان پس از ادای سهم خود به بشریت، به نیروی جاذبه غیر قابل نظارت و مراقبتی تبدیل شده‌اند که توسط منطق سود، حیات یافته و تحت تسلط نیروهایی قرار گرفته‌اند که به‌طور روزمره و بی وقفه آن‌ها را دگرگون می‌کند. به شهرهایی که می‌شناسید، بیاندیشید و ببینید که ابزار معجزه‌آسایی که امروز در اختیار داریم، برای نفی فاصله

6. Urban Management Plan
7. United Nations Development Planning
8. United Nations Human Settlements Programme
9. City Strategic Development
10. Lloyd Wright

سواره تنها راه خواهد بود (شهیدی، ۱۳۷۶: ۲۴).

کالبد در شهرسازی

در ادبیات طراحی شهری، واژه شکل (فرم) شهر را می‌توان مترادف کالبد شهر دانست. کوین لینچ^{۱۲} در کتاب سیمای شهر، فرم شهر را به صورت «مظاهر جسمی و رویت‌پذیر شهر» تعریف کرده است. هم‌چنین در کتاب تئوری شکل خوب شهر، این مفهوم بیشتر تشریح می‌شود: «شکل مجتمع زیستی که معمولاً به نام محیط زیست کالبدی خوانده شده است، به‌طور کلی به مفهوم الگوی فضایی عناصر کالبدی بزرگ، بی‌حرکت و دائمی در شهر، نظیر، ساختمان‌ها، خیابان‌ها، تجهیزات، تپه‌ها، رودخانه‌ها و شاید هم درختان می‌باشد» (لینچ، ۱۳۷۴: ۹۰).

پیشینه تجربی

کریمی (۱۳۸۸)، در مطالعه‌ای با عنوان جهانی‌شدن - محلی شدن و معماری ایرانی - اسلامی: نگاهی به مسجد جامع اصفهان، ابتدا نگاهی به مفهوم معماری ایرانی و رابطه جهانی‌شدن و معماری ایرانی - اسلامی داشته و سپس به جایگاه معماری ایرانی - اسلامی و به‌طور خاص مسجد جامع اصفهان در تاریخ و فرهنگ ایران و اسلام پرداخته است، سپس با تکیه بر مفاهیمی چون جهانی‌شدن و هویت فرهنگی برآیند تعامل نگاه ملی و فراملی را در قلمرو معماری ایرانی - اسلامی مورد بررسی قرار می‌دهد و در آخر نشان می‌دهد که فرایند جهانی‌شدن توانایی ترکیب و امتزاج فرهنگ‌ها را دارد و شالوده و بستر مناسبی برای خاص‌گرایی‌های فرهنگی بوجود می‌آورد (کریمی، ۱۳۸۸).

خادم‌الحسینی و همکاران (۱۳۸۸)، در مطالعه‌ای تحت عنوان تغییر الگوی مصرف جهانی و تأثیر آن بر فشردگی فضا و زمان (مطالعه موردی؛ منطقه پنج شهر اصفهان)، به بررسی تغییر الگوی مصرف جهانی و تغییر کاربری زمین در منطقه پنج شهر اصفهان پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد که تغییر الگوی مصرف بیش‌تر در سنین پایین صورت گرفته و همبستگی بین استفاده از ماهواره و اینترنت و استفاده از غذاهای جدیدتر در نمونه مشاهده می‌شود (خادم‌الحسینی، ۱۳۸۸).

محمدی (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای تحت عنوان کارکردهای اقتصادی شهرهای جهانی، به بررسی این پدیده در رشد خدمات در برخی از مناطق جهان را مورد بررسی قرار داده و سپس در نتیجه‌گیری آن رشد این پدیده را در ایران ضعیف ارزیابی می‌کند (محمدی، ۱۳۸۹).

زیاری و همکاران (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای تحت عنوان اهمیت توسعه زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی شهری در روند جهانی‌شدن شهرها، به بررسی این پدیده در رشد خدمات در برخی از مناطق جهان را مورد بررسی قرار داده و سپس در نتیجه‌گیری آن رشد این پدیده را در ایران ضعیف ارزیابی می‌کند (زیاری، ۱۳۸۹).

ضرابی و همکاران (۱۳۸۹)، در مطالعه‌ای با عنوان برنامه‌ریزی کاربری اراضی فرهنگی - تفریحی مناطق شهری اصفهان و نقش ICT در تعادل بخشی منطقه‌ای، به بررسی وضعیت‌های کاربری‌های مختلف شهری و بررسی کمبودها در مناطق شهری اصفهان می‌پردازد و راه کارها و پیشنهاداتی را در راستای برقراری تعادل ارائه می‌نمایند، نتایج مطالعات نشان می‌دهد که از یک سو بین مناطق یازده‌گانه شهر اصفهان از نظر میزان سطح و سرانه کاربری‌ها اختلاف قابل ملاحظه‌ای وجود دارد و از سوی دیگر این اختلاف بین مناطق به صورت خرد و شهر اصفهان به‌عنوان مرجع از شدت بیشتری برخوردار است (ضرابی و همکاران، ۱۳۸۹).

یومن (۲۰۰۷)، در مطالعه‌ای با عنوان جهانی‌شدن و چالش‌های جدید شهری، در این مقاله شهرهای جهانی، مرکز و کانون شهرها در نظر گرفته شده است که کارکردهای خاص خود را دارد و به این نتیجه می‌رسد که کارکردهای آنها بیش‌تر اقتصادی می‌باشد (Yue-man, 2007).

کنا (۲۰۰۸)، در مطالعه‌ای تحت عنوان جهانی‌شدن و حقوق مسکن، به دنبال کشف رابطه بین پدیده رو به رشد جهانی‌شدن و زمینه حقوق مسکن است و در آخر به نتیجه می‌رسد که ساختار مسکن تأثیر عمیقی از جهانی‌شدن می‌پذیرد (Kenna, 2008).

ساسن (۲۰۰۹)، در مطالعه‌ای تحت عنوان شهرها در عصر جهانی امروز، به بررسی نقش اقتصادی در قرن ۲۰ و ۲۱ میلادی در شهرهای توکیو و لندن و ورشکسته شدن اقتصاد لس‌آنجلس در قرن اخیر و نقش اقتصادی جدید در شهرها در اقتصادهای ملی و جهانی می‌پردازد و نشان می‌دهد که این عوامل به‌طور فزاینده‌ای از عامل جهانی تأثیر می‌گیرد (Sassen, 2009).

سیراو (۲۰۱۱)، در مطالعه‌ای تحت عنوان شهرهای تاریخی و بقای خود در جهانی‌شدن، به بررسی پدیده جهانی‌شدن و رویارویی شهرهای تاریخی با این پدیده برای حفظ بقای خود می‌پردازد و در آخر بیان می‌کند که در شهرهای تاریخی در بعد جهانی‌شدن با چالش‌های فراوانی رو به رو می‌باشند (Siraro, 2011).

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کاربردی بوده و جهت جمع‌آوری اطلاعات

نشان می‌دهد. چنانچه مشاهده می‌شود مناطق ۳، ۵ و ۱۲، دارای بالاترین و منطقه ۹، پایین‌ترین رتبه می‌باشند.

جدول ۲. میانگین و رتبه پاسخگویان بر حسب

الکترونیکی شدن مناطق پانزده‌گانه برای فرایند جهانی‌شدن و نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات مدیریت شهری

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۷	۴/۵۰	منطقه ۱
۴	۴/۸۰	منطقه ۲
۱	۵	منطقه ۳
۳	۴/۸۳	منطقه ۴
۱	۵	منطقه ۵
۵	۴/۷۵	منطقه ۶
۹	۴/۲۵	منطقه ۷
۲	۴/۸۹	منطقه ۸
۱۰	۳/۶۳	منطقه ۹
۵	۴/۷۵	منطقه ۱۰
۸	۴/۴۳	منطقه ۱۱
۱	۵	منطقه ۱۲
۶	۴/۶۷	منطقه ۱۳
۷	۴/۵۰	منطقه ۱۴
۴	۴/۸۰	منطقه ۱۵

جدول ۳، توزیع فراوانی پاسخگویان در مناطق ۱۵ گانه برحسب میزان تأثیر ایجاد شهرهای الکترونیک در صرفه‌جویی هزینه و مدیریت زمان در شهرها را نشان می‌دهد. چنانچه ملاحظه می‌شود، مناطق ۴، ۵ و ۶ بالاترین رتبه و منطقه ۱۳، پایین‌ترین رتبه را دارند.

جدول ۳. میانگین و رتبه پاسخگویان بر حسب میزان تأثیر ایجاد

شهرهای الکترونیک در صرفه‌جویی هزینه و مدیریت زمان در شهرها

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۴	۴/۷۰	منطقه ۱
۷	۴/۶۰	منطقه ۲
۲	۴/۸۶	منطقه ۳
۱	۵	منطقه ۴
۱	۵	منطقه ۵
۱	۵	منطقه ۶
۶	۴/۶۳	منطقه ۷
۳	۴/۷۸	منطقه ۸
۸	۴/۵۰	منطقه ۹
۱۰	۴/۲۸	منطقه ۱۰
۹	۴/۴۳	منطقه ۱۱
۱	۵	منطقه ۱۲
۱۱	۴/۳۳	منطقه ۱۳
۵	۴/۶۷	منطقه ۱۴
۷	۴/۶۰	منطقه ۱۵

استفاده از روش CSPP^{۱۳} انجام یافت. برای به‌دست آوردن شاخص‌های مدیریت شهری از شش شاخص شهر الکترونیک، سازمان‌های غیر دولتی (NGO)، عملکردی شدن عناصر شهری، شهر ۲۴ ساعته، رخدادهای بین‌المللی و پیمان خواهرخواندگی استفاده گردید و مورد تحلیل قرار گرفت.

محدوده مورد مطالعه

طبق منطقه‌بندی شهرداری اصفهان از سال ۱۳۹۲، شهر به ۱۴ منطقه تقسیم شده است (شکل ۲).

شکل ۲. نقشه مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان
مأخذ: <https://socialpathology3.ut.ac.ir>

در تقسیم‌بندی مناطق شهری اصفهان، رودخانه زاینده‌رود شهر را به دو نیمه شمالی و جنوبی تقسیم نموده است. نیمه جنوبی شامل سه منطقه ۵، ۶ و ۱۳ می‌باشد. دوازده منطقه دیگر در نیمه شمالی شهر واقع شده‌اند. محور مصنوع چهارباغ، نیمه شرقی و غربی را پدید می‌آورد (آمارنامه شهر اصفهان، ۱۳۹۵).

لازم به توضیح است که برای به‌دست آوردن شاخص مدیریت شهری بین مناطق پانزده‌گانه شهری اصفهان پرسشنامه‌ای تنظیم و در هر منطقه شهری شهرداری اصفهان، در سطح مدیریتی توزیع گردید.

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

جدول ۲، میانگین پاسخگویان بر حسب الکترونیکی شدن مناطق برای فرایند جهانی‌شدن و نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات مدیریت شهری در شهرها در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان را

۱۳. این مدل در سال ۱۹۹۸ توسط CSPP ارائه شده است. CSPP شامل مدیران اجرایی شرکت‌های فناوری اطلاعات در آمریکا می‌باشد. این مدل یک وسیله خودسنجی است که به جوامع کمک می‌کند تا میزان آمادگی و مشارکت خود را در جهان شبکه‌ای شده تعیین کنند. لازم به ذکر است که این روش با توجه به شرایط شهر اصفهان و موضوع این پژوهش کاملاً بومی سازی شده است.

جدول ۶، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان موافقت با چند عملکردی شدن عناصر شهری در منطقه شهری خود را نشان می‌دهد. با توجه به اطلاعات به دست آمده، منطقه ۱۴، بالاترین و منطقه ۶ پایین‌ترین رتبه را دارند.

جدول ۶، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان موافقت با عملکردی شدن عناصر شهری در منطقه شهری خود

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۸	۳/۴۰	منطقه ۱
۴	۳/۸۷	منطقه ۲
۲	۴	منطقه ۳
۵	۳/۶۷	منطقه ۴
۹	۳/۳۳	منطقه ۵
۱۱	۳/۲۵	منطقه ۶
۶	۳/۶۳	منطقه ۷
۳	۳/۸۶	منطقه ۸
۷	۳/۵۰	منطقه ۹
۲	۴	منطقه ۱۰
۵	۳/۶۷	منطقه ۱۱
۱۰	۳/۲۹	منطقه ۱۲
۵	۳/۶۷	منطقه ۱۳
۱	۳/۱۷	منطقه ۱۴
۵	۳/۶۷	منطقه ۱۵

جدول ۷، نشان دهنده توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان موافقت با تحقق شهر ۲۴ ساعته در منطقه شهرداری می‌باشد، با توجه به اطلاعات به دست آمده، منطقه ۴، دارای بالاترین رتبه و منطقه ۲، دارای پایین‌ترین رتبه می‌باشند.

جدول ۷، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان موافقت با تحقق شهر بیست و چهار ساعته در منطقه شهرداری خود

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۴	۳/۷۰	منطقه ۱
۱۲	۲/۵۰	منطقه ۲
۲	۴/۱۴	منطقه ۳
۱	۴/۳۳	منطقه ۴
۷	۳/۵۰	منطقه ۵
۱۱	۲/۸۸	منطقه ۶
۳	۴	منطقه ۷
۳	۴	منطقه ۸
۲	۴/۱۴	منطقه ۹
۶	۳/۶۲	منطقه ۱۰
۸	۳/۲۹	منطقه ۱۱
۹	۲/۷۱	منطقه ۱۲
۱۰	۳/۱۷	منطقه ۱۳
۵	۳/۶۷	منطقه ۱۴
۸	۳/۲۹	منطقه ۱۵

توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان امکان ارتباط شهروندان با مدیران شهری، جهت بیان نیازها و اولویت‌های خود از طریق الکترونیکی در جدول ۴، ارائه گردیده است. ملاحظه می‌شود که منطقه ۱۰، بالاترین و منطقه ۸، پایین‌ترین رتبه را دارا می‌باشند.

جدول ۴، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان امکان ارتباط شهروندان با مدیران شهری، جهت بیان نیازها و اولویت‌های خود از طریق الکترونیکی

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۳	۲/۵۰	منطقه ۱
۴	۲/۴۰	منطقه ۲
۶	۲/۱۴	منطقه ۳
۸	۲	منطقه ۴
۸	۲	منطقه ۵
۵	۲/۲۵	منطقه ۶
۷	۲/۱۳	منطقه ۷
۱۰	۱/۶۷	منطقه ۸
۳	۲/۵۰	منطقه ۹
۱	۲/۸۸	منطقه ۱۰
۹	۱/۷۱	منطقه ۱۱
۶	۲/۱۴	منطقه ۱۲
۸	۲	منطقه ۱۳
۲	۲/۸۳	منطقه ۱۴
۵	۲/۲۵	منطقه ۱۵

توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان اظهار نظر و فعالیت سازمان‌های غیردولتی (NGO) در زمینه مشارکت در پروژه‌های شهری در جدول ۵، ارائه شده است. همانگونه که مشاهده می‌شود، منطقه ۱۴، بالاترین و منطقه ۸، پایین‌ترین رتبه را دارند.

جدول ۵، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان اظهار نظر و فعالیت سازمان‌های غیر دولتی (NGO) در زمینه مشارکت در پروژه‌های شهری

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۱۲	۲/۲۰	منطقه ۱
۸	۲/۶۰	منطقه ۲
۶	۲/۷۱	منطقه ۳
۱۳	۲/۱۷	منطقه ۴
۳	۲/۸۳	منطقه ۵
۱۱	۲/۲۵	منطقه ۶
۷	۲/۶۳	منطقه ۷
۱۴	۱/۸۹	منطقه ۸
۹	۲/۳۸	منطقه ۹
۵	۲/۷۵	منطقه ۱۰
۱۰	۲/۲۹	منطقه ۱۱
۲	۳	منطقه ۱۲
۴	۲/۸۰	منطقه ۱۳
۱	۳/۱۷	منطقه ۱۴
۱۲	۲/۲۰	منطقه ۱۵

جدول ۱۰، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب بیشترین میزان تأثیر کاربری‌ها از الگوی جهانی را نشان می‌دهد. با توجه به اطلاعات جدول، منطقه ۳، بالاترین رتبه و منطقه ۵، پایین‌ترین رتبه را دارند.

جدول ۱۰. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب بیشترین میزان تأثیر کاربری‌ها از الگوی جهانی

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۵	۳/۶۰	منطقه ۱
۱۲	۲/۳۸	منطقه ۲
۱	۵	منطقه ۳
۱۱	۲/۵۰	منطقه ۴
۱۳	۱/۶۷	منطقه ۵
۴	۳/۷۵	منطقه ۶
۸	۲/۸۸	منطقه ۷
۷	۳	منطقه ۸
۹	۲/۷۵	منطقه ۹
۱۰	۲/۵۷	منطقه ۱۰
۲	۴/۱۴	منطقه ۱۱
۶	۳/۲۹	منطقه ۱۲
۳	۳/۸۳	منطقه ۱۳
۱۱	۲/۵۰	منطقه ۱۴
۶	۳/۲۹	منطقه ۱۵

جدول ۱۱، نشان دهنده توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تأثیرپذیری از عامل جهانی شدن کدام یک از موارد در منطقه شهرداری خود می‌باشد، با توجه به اطلاعات به‌دست آمده، منطقه ۲، دارای بالاترین و منطقه ۱۴، پایین‌ترین رتبه می‌باشند.

جدول ۱۱. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تأثیرپذیری از عامل جهانی شدن در منطقه شهرداری خود

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۹	۳/۹۰	منطقه ۱
۱	۶	منطقه ۲
۲	۵/۸۶	منطقه ۳
۱۰	۳/۶۷	منطقه ۴
۱۳	۳	منطقه ۵
۶	۴/۲۹	منطقه ۶
۱۱	۳/۳۸	منطقه ۷
۸	۴	منطقه ۸
۵	۴/۷۵	منطقه ۹
۱۲	۳/۱۷	منطقه ۱۰
۳	۵/۲۹	منطقه ۱۱
۴	۵	منطقه ۱۲
۷	۴/۲۵	منطقه ۱۳
۱۴	۲	منطقه ۱۴
۵	۴/۷۵	منطقه ۱۵

توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب داشتن جنبه بین‌المللی رخدادهای به وقوع پیوسته یا در حال وقوع در جدول ۸، آمده است. اطلاعات به‌دست آمده، نشان می‌دهد منطقه ۵، دارای بالاترین و منطقه ۱۲، پایین‌ترین رتبه می‌باشند.

جدول ۸. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنبه بین‌المللی داشتن رخدادهای به وقوع پیوسته یا در حال وقوع در منطقه شهری خود

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۵	۲/۲۰	منطقه ۱
۶	۲	منطقه ۲
۲	۲/۵۷	منطقه ۳
۸	۱/۶۷	منطقه ۴
۱	۳	منطقه ۵
۴	۲/۲۹	منطقه ۶
۷	۱/۷۱	منطقه ۷
۹	۱/۴۰	منطقه ۸
۶	۲	منطقه ۹
۳	۲/۵۰	منطقه ۱۰
۸	۱/۶۷	منطقه ۱۱
۱۱	۱/۲۰	منطقه ۱۲
۶	۲	منطقه ۱۳
۱۰	۱/۲۵	منطقه ۱۴
۱۰	۱/۲۵	منطقه ۱۵

جدول ۹، توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تأثیر انجام عقد پیمان خاوه‌خواندگی بین شهر اصفهان و شهرهای دیگر جهان، بر فضاهای شهری را نشان می‌دهد. با توجه به اطلاعات به‌دست آمده، منطقه ۱۰، بالاترین و منطقه ۵، پایین‌ترین رتبه را دارا می‌باشند.

جدول ۹. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تأثیر انجام عقد پیمان خاوه‌خواندگی بین شهر اصفهان و شهرهای دیگر جهان

رتبه	میانگین	مناطق شهری
۲	۴/۶۰	منطقه ۱
۴	۴/۴۴	منطقه ۲
۱۰	۲/۴۳	منطقه ۳
۷	۴	منطقه ۴
۱۲	۱/۱۷	منطقه ۵
۶	۴/۲۵	منطقه ۶
۳	۴/۵۷	منطقه ۷
۳	۴/۵۷	منطقه ۸
۹	۳/۲۵	منطقه ۹
۱	۴/۷۵	منطقه ۱۰
۵	۴/۲۹	منطقه ۱۱
۱۱	۱/۴۳	منطقه ۱۲
۸	۳/۶۷	منطقه ۱۳
۸	۳/۶۷	منطقه ۱۴
۸	۳/۶۷	منطقه ۱۵

یافته‌های استنباطی

بررسی میانگین شاخص مدیریت شهری در بعد جهانی‌شدن در مناطق پانزده‌گانه شهر اصفهان در راستای برآورد میانگین شاخص‌های مدیریت شهری در بعد جهانی‌شدن به تفکیک هر یک از مناطق از ۱۰ شاخص استفاده شده است که این شاخص‌ها با استفاده از مدل CSPP با روش وزن‌دهی بر مبنای پرسشنامه‌های تکمیل شده در مناطق مورد مطالعه در جدول‌های شماره ۱۲ و ۱۳ و شکل ۳، ملاحظه می‌شود. با توجه به بررسی شاخص مدیریت شهری و رتبه دهی براساس

روند جهانی‌شدن نتایج به‌دست آمده به این صورت می‌باشد که منطقه ۶ شهرداری اصفهان بیش‌ترین نمود را از لحاظ فرآیند جهانی‌شدن با کسب رتبه یک داشته است و پس از آن مناطق ۲ و ۳ شهرداری با رتبه‌های ۲ و ۳، بیش‌ترین تأثیر را از این فرآیند پذیرفته‌اند. رتبه ۴ را منطقه یک و ده شهرداری کسب کرده‌اند و پس از آن منطقه یازده رتبه ۵، منطقه سیزده رتبه ۶، منطقه هشت رتبه ۷، منطقه چهار و هفت و پانزده رتبه ۸، منطقه نه رتبه ۹، منطقه چهارده رتبه ۱۰، منطقه دوازده رتبه ۱۱، منطقه پنج رتبه ۱۲، را کسب نموده‌اند.

جدول ۱۲. بررسی میانگین شاخص‌های مدیریت شهری (در بعد جهانی‌شدن)، به تفکیک مناطق یک تا هفت

میانگین شهر	منطقه ۱	منطقه ۲	منطقه ۳	منطقه ۴	منطقه ۵	منطقه ۶	منطقه ۷	شاخص
۴/۶۵	۴/۵۰	۴/۸۰	۵	۴/۸۳	۵	۴/۷۵	۴/۲۵	فرآیند جهانی‌شدن و نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات مدیریت در شهرها
	۸	۴	۱	۳	۱	۵	۱۰	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۴/۷۰	۴/۷۰	۴/۶۰	۴/۸۶	۵	۵	۵	۴/۶۳	ایجاد شهر الکترونیک در صرفه جویی هزینه و مدیریت زمان
	۴	۷	۲	۱	۱	۱	۶	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۲/۲۴	۲/۵۰	۲/۴۰	۲/۱۴	۲	۲	۲/۲۵	۲/۱۳	امکان ارتباط شهروندان با مدیران شهری از طریق الکترونیکی
	۱	۴	۶	۸	۸	۵	۷	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۲/۵۱	۲/۲۰	۲/۶۰	۲/۷۱	۲/۱۷	۲/۸۳	۲/۲۵	۲/۶۳	میزان اظهار نظر و فعالیت سازمان‌های غیر دولتی (NGO) در زمینه مشارکت در پروژه‌های شهری
	۱۱	۸	۶	۱۲	۳	۱۰	۷	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۳/۶۵	۳/۴۰	۳/۷۸	۴	۳/۶۷	۳/۳۳	۳/۲۵	۳/۶۳	میزان موافقت با چند عملکردی شدن عناصر شهری
	۸	۴	۲	۵	۹	۱۱	۶	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۳/۵۲	۳/۷۰	۲/۵۰	۴/۱۴	۴/۳۳	۲/۵۰	۲/۸۸	۴	میزان موافقت با شهر بیست و چهار ساعته در منطقه شهری خود
	۴	۱۲	۲	۱	۷	۱۰	۳	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۲/۰۸	۲/۲۰	۲	۲/۵۷	۱/۶۷	۳	۲/۲۹	۱/۷۱	کدام یک از رخدادها جنبه بین‌المللی در منطقه خود به وقوع پیوسته یا در حال وقوع است
	۵	۶	۲	۸	۱	۴	۷	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۴/۱۳	۴/۶۰	۴/۴۴	۲/۴۳	۴	۱/۱۷	۹/۲۵	۴/۵۷	میزان تأثیر پیمان خواهرخواندگی اصفهان بر فضاهای شهری
	۳	۵	۱۰	۷	۱۲	۱	۴	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۳/۱۶	۳/۶۰	۲/۳۸	۵	۲/۵۰	۱/۶۷	۳/۷۵	۲/۸۸	میزان کدام کاربری‌ها بیش‌ترین تأثیر را از الگوی جهانی‌شدن پذیرفته
	۵	۱۱	۱	۱۰	۱۲	۴	۷	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۴/۳۶	۳/۹۰	۶	۵/۸۶	۳/۶۷	۳	۴/۲۹	۳/۳۸	در منطقه شهرداری شما کدام یک از موارد از عامل جهانی‌شدن تأثیر پذیرفته است
	۹	۱	۲	۱۰	۱۳	۶	۱۱	رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه
۳/۴۸	۳/۵۳	۳/۵۵	۳/۸۷	۳/۳۸	۳/۰۵	۳/۹۹	۳/۳۸	میانگین کل هر منطقه
	۴	۳	۲	۸	۱۲	۱	۸	رتبه کل هر منطقه

جدول ۱۳. بررسی میانگین شاخص‌های مدیریت شهری (در بعد جهانی‌شدن)، به تفکیک مناطق هشت تا پانزده

میانگین شهر	منطقه ۸	منطقه ۹	منطقه ۱۰	منطقه ۱۱	منطقه ۱۲	منطقه ۱۳	منطقه ۱۴	منطقه ۱۵
۴/۶۳	۴/۸۹	۳/۶۳	۴/۷۵	۴/۴۳	۵	۴/۶۷	۴/۵۰	۴/۸۰
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۲	۷	۵	۹	۱	۶	۸	۴
۴/۷۰	۴/۷۸	۴/۵۰	۴/۳۸	۴/۴۳	۵	۴/۳۳	۴/۶۷	۴/۶۰
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۳	۸	۱۰	۹	۱	۱۱	۵	۷
۲/۳۴	۱/۶۷	۲/۵۰	۲/۸۸	۱/۷۱	۲/۱۴	۲	۲/۸۳	۲/۲۵
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۱۰	۱	۲	۹	۶	۸	۳	۵
۲/۵۱	۱/۸۹	۲/۳۸	۲/۷۵	۲/۲۹	۳	۲/۸۰	۳/۱۷	۲/۲۰
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۱۳	۹	۵	۱۰	۲	۴	۱	۱۲
۳/۶۵	۳/۸۶	۳/۵۰	۴	۳/۶۷	۳/۲۹	۳/۶۷	۴/۱۷	۳/۶۷
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۳	۷	۲	۵	۱۰	۵	۱	۵
۳/۵۲	۴/۱۴	۳/۶۲	۳/۲۹	۳/۲۹	۲/۷۱	۳/۱۷	۳/۶۷	۳/۲۹
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۱	۲	۶	۸	۱۱	۹	۵	۸
۲/۰۸	۱/۴۰	۲	۲/۵۰	۱/۶۷	۰	۲	۱/۲۵	۱/۲۵
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۹	۶	۳	۸	۱۱	۶	۱۰	۱۰
۴/۱۳	۴/۵۷	۳/۲۵	۴/۷۵	۴/۲۹	۱/۴۳	۳/۶۷	۳/۶۷	۳/۶۷
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۴	۹	۲	۶	۱۱	۸	۸	۸
۳/۱۶	۲/۷۵	۲/۵۷	۴/۱۴	۴/۲۹	۳/۲۹	۳/۸۳	۲/۵۰	۳/۲۹
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۶	۸	۹	۲	۶	۳	۱۰	۶
۴/۲۶	۴/۷۵	۴/۱۵	۳/۱۷	۵/۲۹	۵	۴/۲۵	۲	۴/۷۵
رتبه شاخص در بین کل مناطق پانزده‌گانه	۸	۵	۱۲	۳	۴	۷	۱۴	۵
۳/۴۸	۳/۴۰	۳/۳۴	۳/۵۳	۳/۵۲	۳/۰۸	۳/۴۳	۳/۲۴	۳/۳۸
رتبه کل هر منطقه	۷	۹	۴	۵	۱۱	۶	۱۰	۸

شکل ۳. نمودار میانگین شاخص‌های مدیریت شهری (در بعد جهانی‌شدن)، به تفکیک مناطق پانزده‌گانه

بحث و نتیجه‌گیری

سرعت تغییرات ضرورت داشتن دیدگاه آینده‌گرا در برنامه‌ریزی شهری را می‌رساند تا ضمن شناخت دگرگونی شهرها در عصر حاضر با مطالعه روندهای موجود به این بپردازند که در آینده چه روی خواهد داد و به همین لحاظ تصمیم بگیرند که آیا چنین آینده‌ای برای ما مطلوب است یا خیر؟ اگر نیست بکوشیم تا آن را تغییر دهیم. در بسیاری از کشورها چه توسعه‌یافته و چه در حال توسعه، شهرها و مناطق شهری را دیگر نمی‌توان با طرز تلقی از هویت‌های اجتماعی، سیاسی و کالبدی از لحاظ سرزمین یکپارچه انگاشت. با واگذاری مدیریت شهری به نهادهای مردمی، اداره شهر شکلی پویا و زنده به خود گرفته و زمینه مشارکت مردم در امور ایجاد شده است. مردم با دخالت و نظارت مستقیم در امور زندگی خود از خرده‌گیری به نهادها کوتاه خواهند آمد و کاستی‌های محلی را به ناتوانی‌های نهادهای کشوری پیوند نخواهند زد، از سوی دیگر با سپردن امور محلی به مردم، از جمله به کارگیری نظارت و مشاوره مردم در اموری هم‌چون تهیه طرح شهری، دولت نیز فراغت خواهد یافت تا به امور فراشه‌ری بپردازد.

افکار عمومی در فضایی شکل می‌گیرد که آگاهی وجود داشته باشد. نقد، تبادل افکار و وجود روحی از تضاد بین عقاید، جایگاه شکل‌گیری افکار عمومی است و رسانه جایگاه طرح این مسائل؛ در دنیایی که آن‌ها ابزار قدرتمند تأثیرگذاری در عرصه بین‌المللی به شمار می‌رود، نقش آن‌ها در تبلیغات مختلف جهت همسو کردن مردم با این پدیده و در نتیجه شکل‌دهی افکار عمومی بیش از پیش به چشم می‌آید. از سویی توانایی تأثیرگذاری بر افکار عمومی معیار مهم ارزیابی عملکرد رسانه‌ها به شمار می‌رود و چنانچه رسانه با شناساندن یک فکر، بتواند افکار عمومی را به سمتی سوق دهد که گرایش آن‌ها به آن فکر بیش‌تر شود، یعنی توانسته است وظیفه خود را به درستی انجام دهد. هر چند گاهی در مورد قدرت تأثیرگذاری رسانه بر افکار عمومی، اغراق می‌شود اما نمی‌توان منکر تأثیرگذاری آن نیز شد.

شهرها به‌عنوان بزرگ‌ترین و پیچیده‌ترین کانون تجمع‌های انسانی نقش انکارناپذیری در زندگی بشریت دارند. در عصر جهانی‌شدن، شهر دیگر یک مرکز تجمع انسانی ساده که در بر گیرنده فعالیت‌های غیر کشاورزی باشد، به شمار نمی‌آید.

همپای صحبت از جهانی‌شدن ضرورت باز تعریف مفهوم شهر به‌طور کامل احساس می‌شود. شهرها در عصری با این ویژگی در برگیرنده عملکردهای بسیار پیچیده‌ای شده‌اند. اداره شهرهای پیچیده در نظامی جهانی راهکارهای پیچیده می‌جوید. شکی نیست که مدیریت شهرها از تأثیرات این عصر که با فناوری ارتباطات و پیشرفت‌های تکنولوژیکی به‌عنوان مهمترین رکن

خود همراه است، بی‌نصیب نمی‌ماند.

بنابراین مدیریت شهری ما نیازمند تغییر بوده و دیگر توان پاسخگویی به پیچیدگی‌های مسائل و مشکلات شهری را ندارد. مدیریت شهری الکترونیک راهی است برای فائق آمدن بر مشکلات نوین و پیچیده شهری که نیازمند زیرساخت‌های اقتصادی و فنی چون اختصاص بودجه کافی، شبکه‌های فیبر نوری، اینترنت پرسرعت، شبکه‌های انتقال اطلاعات موبایل و زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی هم‌چون آموزش عمومی، فرهنگ‌سازی در جهت استفاده درست از شبکه و اطلاع‌رسانی به موقع می‌باشد. از مهمترین مزایای این راهکار می‌توان به توسعه مشارکت مردمی در امور شهری، بهبود کیفیت زندگی، دسترسی عادلانه به خدمات، گسترش آموزش‌های عمومی، کاهش ترافیک و کاهش آلودگی‌های زیست محیطی اشاره کرد. اما همین راهکار در صورت عدم مدیریت صحیح مشکلات فراوانی مانند ضعف زیرساخت‌های الکترونیکی و مخابراتی، اختلال در فعالیت‌های اقتصادی و تجاری، مشکلات حقوقی، تزریق فرهنگ غیربومی و افزایش شکاف بین نسلی را سبب خواهد شد. آنچه مهم به نظر می‌رسد این است که چگونه شهرهای خود را به شیوه‌ای الکترونیکی اداره کنیم و از مزایای این شیوه مدیریتی با کم‌ترین مشکلات، بیش‌ترین بهره را ببریم و این محقق نخواهد شد مگر با برنامه‌ریزی دقیق و هوشمندانه و مدیریت کارآمد ابعاد زندگی شهری.

راهکارها

با توجه به نتایج به‌دست آمده از مطالعه حاضر، راهکارهای زیر، پیشنهاد می‌شود:

- ✓ تقویت فعالیت‌های اقتصادی جهانی در شهر اصفهان، از جمله دفاتر اصلی و شعبه شرکت‌های بزرگ چندملیتی، بانک‌های بین‌المللی؛
- ✓ تغییر در سیستم و شبکه شهری شهر اصفهان؛
- ✓ گسترش زیرساخت‌های فناوری اطلاعات در راستای کمبود شبکه‌ها و لینک‌های ارتباطی؛
- ✓ ایجاد زیر ساخت‌های مناسب و کافی برای ارائه خدمات و برنامه‌ریزی IT در شهر اصفهان؛
- ✓ تطبیق مدیریت شهری اصفهان با اداره امور شهرهای جهانی.
- ✓ تبیین سیاستگذاری مشخص و برنامه ریزی بلند مدت در زمینه برنامه ریزی IT؛
- ✓ همگون ساختن توسعه ارتباطات به‌عنوان زیرساخت‌های عمده شهر مجازی اصفهان؛
- ✓ ایجاد تعریفی مشخص از واحدهای شهری هوشمند در شهرداری اصفهان؛

برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده معماری و شهرسازی، گروه شهرسازی و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی.

۱۰. شیعه، اسماعیل (۱۳۸۲)، لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، مجله جغرافیا و توسعه، دانشگاه سیستان و بلوچستان، سال اول، شماره دوم: ۳۷-۶۲.

۱۱. ضرابی، اصغر؛ تقوایی، مسعود و مختاری ملک‌آبادی، رضا (۱۳۸۹)، برنامه‌ریزی کاربری اراضی فرهنگی - تفریحی مناطق شهری اصفهان و نقش ICT در تعادل‌بخشی منطقه‌ای، فصلنامه جغرافیا و توسعه، سال هشتم، شماره ۱۸: ۱۵۸-۱۳۵.

۱۲. کریمی، فاطمه (۱۳۸۸)، جهانی - محلی شدن و معماری ایرانی - اسلامی: نگاهی به مسجد جامع اصفهان، نشریه جهانی رسانه، دوره ۴، شماره ۴: ۱-۲۰.

۱۳. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸)، تجدد و تشخیص، ترجمه: محمد رضایی، تهران، نشر نی.

۱۴. گیدنز، آنتونی (۱۳۸۴)، مسائل محوری در نظریه اجتماعی، ترجمه: محمد رضایی، تهران، نشر سعاد.

۱۵. لینچ، کوین (۱۳۷۴)، سیمای شهر، ترجمه: منوچهر مزینی، نشر دانشگاه تهران.

۱۶. محمدی، علی (۱۳۸۹)، کارکردهای اقتصادی شهرهای جهانی با تأکید بر خدمات پیشرفته پشتیبان تولید، مجله اقتصاد شهر، سال دوم، شماره ۷، بخش ویژه: ۸-۲۵.

۱۷. مک گرو، آنتونی (۱۳۸۳)، مفهوم پردازی سیاست جهانی، ترجمه: سید علی مرتضویان، شماره ۲۴: ۲۶۳-۲۸۶.

۱۸. واترز، مالکوم (۱۳۷۹)، جهانی‌شدن، ترجمه: اسماعیل مرادی کیوی، تهران، نشر سازمان مدیریت صنعتی.

۱۹. هادیانی، زهره (۱۳۸۴)، تأثیرات جهانی‌شدن بر فضای کلان شهرها، مجله رشد آموزش جغرافیا، قسمت اول، سال نوزدهم، شماره ۳۳: ۳۹-۷۰.

20. Brenner, Neil. (1999), *Globalization as reterritorialization, the re-scaling of urban governance in the European Union, urban studies*, vol. 36, No. 36: 431-451.

21. Kenna, Padraic. (2008), *Globalization and housing rights*, Indiana Journal of global legal studies, Vol. 20, Vol. 15, Issue 2: 397-469.

22. Macleod, Gordon., Goodwin, Mark. (1999), (2004), *Globalization and urban governance: A comparative analysis of decentralization in world cities*, City Futures an international conference on globalism and urban change, sponsored by University of Illinois, Chicago.

✓ ایجاد زیر ساخت‌های لازم به منظور پاسخگویی به نیازهای فراملتی برای بدست آوردن عنوان شهر جهانی برای اصفهان؛

✓ فراهم آوردن محلی امن برای سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های اقتصادی در مقیاس جهانی برای شهر اصفهان؛

✓ افزایش همکاری‌های بین‌المللی نهادهای مدیریتی در کلان شهر اصفهان؛

✓ توسعه و تقویت خدمات بین‌المللی در کلان‌شهر اصفهان؛

✓ شناخت دقیق اجزاء کالبدی شهر اصفهان.

منابع

۱. پلاسما، یوهانی (۱۳۷۳)، شش درونمایه برای هزاره آینده، ترجمه: مهندسان مشاور پیران، فصلنامه آبادی، معاونت شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی، سال چهارم، شماره ۱۵: ۱۶۹-۲۰۰.

۲. حافظ‌نیا، محمدرضا، کاویانی، مراد، کریمی‌پور، یداله و طاهرخانی، مهدی (۱۳۸۸)، تأثیر جهانی‌شدن بر هویت محلی، نمونه موردی: دانشجویان دانشگاه‌های دولتی شهر تهران، فصلنامه ژئوپولیتیک، انجمن ژئوپولیتیک ایران، سال دوم، شماره سوم و چهارم: ۱-۲۱.

۳. خادم‌الحسینی، احمد؛ قائد رحمتی، صفر و مؤمنی، زیبا (۱۳۸۸)، تغییر الگوی مصرف جهانی و تأثیرات آن بر فشردگی فضا و زمان، نمونه موردی: منطقه پنج شهر اصفهان، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، گروه جغرافیای دانشگاه آزاد نجف‌آباد، سال اول، پیش شماره دوم: ۶۹-۷۷.

۴. رابرتسون، رونالد (۱۳۸۵)، جهانی‌شدن: تئوری‌های اجتماعی و فرهنگ جهانی، ترجمه: کمال پولادی، تهران، نشر ثالث.

۵. زیاری، کرامت‌اله و محمدپور، صادق (۱۳۸۹)، اهمیت توسعه زیرساخت‌های اطلاعاتی و ارتباطی شهری در روند جهانی‌شدن، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیای انسانی، مؤسسه جغرافیا، سال دوم، شماره دوم، ۱-۱۲.

۶. سحابی، جلیل (۱۳۸۹)، بعد فرهنگی جهانی‌شدن و رابطه آن با هویت قومی، فصلنامه پژوهشنامه، مرکز تحقیقات راهبردی مجمع تشخیص مصلحت نظام، سال چهارم، شماره ۹: ۳۲-۳۷.

۷. سعیدنیا، احمد (۱۳۷۸)، کتاب سبز شهرداری‌ها، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، دفتر برنامه‌ریزی وزارت کشور، جلد چهارم، چاپ اول.

۸. شوای، فرانسواز (۱۳۷۵)، شهرسازی - تخیلات و واقعیات، ترجمه: سید محسن حبیبی، انتشارات دانشگاه تهران.

۹. شهیدی، حمید (۱۳۷۶)، مبانی عمومی نظریه سیستم‌ها و

23. Macleod, Gordon., Goodwin, Mark. (1999), *Space, scale and state strategy, rethinking urban and region governance*, Progress in Human Geography, No. 23: 503-527.
24. Perry, Richard., Maurer, Bill. (2003), *Globalization under Construction Governmentality, Law, and Identity*, University Of Minnesota Press.
25. Sassen, Saskia. (2009), *Cities in today's age*, SAIS review, Vol. 29, No. 1: 3-34.
26. Savitch, Hank. (2002), *The globalization Process, Challenge and Change in Europe and North America*, Basingstoke, Palgrave.
27. Siraro, Francesco. (2011), *Historic cities and their survival in a globalization*, Journal change over time, Vol. 1, NO. 1: 110-128.
28. *Space, scale and state strategy, rethinking urban and region governance*, Progress in Human Geography, No. 23: 503-527.
29. Tsukamoto, Takashi., Ronald, Vogel. (2004), *Globalization and urban governance: A comparative analysis of decentralization in world cities*, City Futures an international conference on globalism and urban change, sponsored by University of Illinois, Chicago.
30. William, Brunn. (1991), *Cities of the world, world regional urban development*, New York: harper 8 ROW.
31. www.socialpathology3.ut.ac.ir
32. Yue-man, Yeung. (2007), *Globalization and the new urban challenge*, the Chinese university of hongkong.

